

КОНЦЕПЦІЯ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: РОЗРОБКА І РЕАЛІЗАЦІЯ

Докт. пед. наук, професор Ніколаєва С. Ю.

Україна, Київ, Київський національний лінгвістичний університет

Abstract. *This article offers the results of analysis of the state documents, the publications of the native and foreign researchers, who studied and continue to study the problem of intercultural foreign language education. Concluded, that absence of the intercultural foreign language education concept, disparity of the educational and professional standards to the modern foreign language education requirements, lack of some model curricula and model foreign language programs are referred to the key issues. Special attention is accented on the importance of developing the foreign language education conception and some recommendations are made for the document creation.*

Keywords: *foreign language education concept, intercultural education, level language teaching, types of educational institutions.*

В Рік англійської мови в Україні іншомовна освіта набуває особливого статусу. Через мову створюється ефективна основа для міжнародного та міжкультурного взаєморозуміння. Втім проблема реалізації міжкультурної іншомовної освіти в різних типах навчальних закладів потребує подальшого всебічного аналізу і вирішення. Про це свідчить аналіз стану міжкультурної іншомовної освіти в Україні, який, незважаючи на певні досягнення, не відповідає сучасному соціальному замовленню, що підтверджується досить низькими результатами зовнішнього незалежного оцінювання 2015 року з іноземних мов [1]. Залишає бажати кращого і рівень іншомовної підготовки випускників вищих навчальних закладів, на що звертають увагу і міністр освіти і науки України (С. М. Квіт), і ректори вузів, і роботодавці [2]. Для покращення ситуації, насамперед, з нашої точки зору, слід звернути увагу на необхідність розроблення концепції міжкультурної іншомовної освіти.

У «**Концепції міжкультурної іншомовної освіти в Україні**» необхідно зазначити її цілі і завдання, дати всебічний аналіз сучасного стану іншомовної освіти на сучасному етапі, обґрунтувати основні напрями розвитку міжкультурної іншомовної освіти, визначити інструменти керування системою неперервної міжкультурної іншомовної освіти, окреслити принципові засади вдосконалення підготовки педагогічних кадрів з іноземних мов, уточнити етапи реалізації Концепції і описати очікувані результати. Саме в цьому документі має бути обґрунтовано перехід на новий методологічний підхід, відповідний процесу становлення і розвитку особистості, здатної брати участь у міжкультурній комунікації [3]. В аспекті цього підходу в якості цілі навчання має виступати не «навчання іноземної мови», а «реалізація міжкультурної іншомовної освіти», змістом якої є не лише прагматичні знання, навички та вміння, але й всебічний розвиток особистості засобами іноземної мови в процесі взаємопов'язаного навчання мови і культури [4]. Принципово важливим є визначення рекомендованих рівнів володіння міжкультурною іншомовною комунікативною компетентністю, як результату реалізації міжкультурної іншомовної освіти, для випускників різних типів навчальних закладів. Загальновідомо, що більшість європейських країн (і не лише європейських) з цією метою використовують «Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання» [5]. Згідно цих документів розроблено майже всі чинні інструктивно-методичні матеріали з навчання іноземних мов в Україні, але в них більше враховано «зовнішню оболонку» європейських рекомендацій і незначну увагу приділено їх методологічним засадам. Зважаючи на це, більшість вітчизняних документів в галузі іншомовної освіти потребує уточнення.

Почнемо з типів навчальних закладів, рівнів освіти і відповідних їх особливостям рівнів володіння іноземною мовою (в основному це питання зараз вирішено, але не враховано професійно-технічну освіту, аспірантуру тощо) [6,7,8,9]. В якості робочої версії пропонуємо таку модель рівневої міжкультурної іншомовної освіти (перша іноземна мова).

1. Дошкільна освіта: стартовий рівень 0.

2. Загальна середня освіта:

Таблиця 2. Загальна середня освіта

Початкова школа	рівень A1
Основна школа	рівень A2
Старша школа	рівень B1 (для неспеціалізованих шкіл, у профільних класах – професійно орієнтоване спілкування)
	рівень B2 (для спеціалізованих шкіл, ліцеїв, гімназій)

3. Професійно-технічна освіта: рівень B1/B2 (професійно орієнтоване спілкування).

4. Вища освіта:

для студентів немовних спеціальностей – рівень B2 (бакалаврат – мова професійного спілкування); рівень C1 (магістратура – мова просунутого професійного спілкування; аспірантура – мова наукового спілкування);

для студентів мовних спеціальностей – рівні C1, C2 (бакалаврат – мова для академічних цілей і мова професійного спілкування); рівень C2 (освітньо-професійна магістратура – мова просунутого професійного спілкування; освітньо-наукова магістратура – мова наукового спілкування; аспірантура – мова просунутого наукового спілкування).

Вищезазначені рівні володіння міжкультурною іншомовною компетентністю мають реалізуватися через систему автономних, але взаємопов'язаних програм. Визначення рівнів володіння другою/третьою іноземною мовою потребує, на наш погляд, додаткових досліджень з урахуванням конкретних вітчизняних умов реалізації іншомовної освіти.

Концепція покликана закласти основи для розвитку державної мовної політики, модернізації системи міжкультурної іншомовної освіти і створити базу для упорядкування нормативно-управлінської та навчально-методичної документації в галузі навчання іноземних мов і культур.

Наявність Концепції дозволить розробити науково обґрунтовані стандарти базової та середньої освіти, а також стандарти вищої освіти, відсутність яких спричинила довільний вибір навчальними закладами зарубіжних навчальних програм та навчальних матеріалів без будь-якого їх співвіднесення з вітчизняними умовами навчання іноземних мов, чіткого уявлення про очікувані результати діяльності учнів і студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Звіт про проведення зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, для осіб, які виявили бажання вступати до вищих навчальних закладів України в 2015 році. Режим доступу: <http://testportal.gov.ua/reports/>

2. Сергій КВІТ: «Реформи в освіті – запорука успішних реформ в Україні загалом». Режим доступу: <http://ukurier.gov.ua/uk/articles/sergij-kvit-reformi-v-osviti-zaporuka-uspishnih-re/>

3. Межкультурное иноязычное образование: лингводидактические стратегии и тактики: коллективная монография / Отв.ред. Е. Г. Тарева – М. : Логос, 2014. – 232 с.

4. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.

5. The Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Режим доступу: www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/framework_en.pdf

6. Закони України «Про дошкільну освіту», «Про освіту». Режим доступу: http://old.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/normativno_pravova-baza/

7. Закон України «Про професійно-технічну освіту». Режим доступу <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр>

8. Закон України «Про вищу освіту». Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

9. Проект «Положення про порядок підготовки фахівців ступеня доктора філософії та доктора наук в аспірантурі (ад'юнктурі) та докторантурі вищих навчальних закладів (наукових установ)». Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1420024077/>